

М. І. Титарчук,
аспірант кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
ORCID ID: 0000-0001-7697-6278

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.24.107

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

М. Titarchuk,
Postgraduate student of the Department of Finance, Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF STATE BUDGET FORMATION

У статті показано, що на основі дослідження теоретичних засад формування державного бюджету розкрито його економічну сутність, яка полягає у застосуванні ефективного фінансового механізму з врахуванням циклічності економіки, інституційних засад бюджетної архітектури, підвищенні якісного рівня середньострокового планування доходів, видатків і дефіциту бюджету та дієвості їх впливу на економічний розвиток країни. Визначено, що державний бюджет є ефективним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку країни, що полягає у використанні бюджетної архітектури, яка визначається оптимальними співвідношеннями між складовими бюджетної системи, для впливу на динаміку економічного зростання. Важливим є удосконалення інституційного середовища та аналітичного інструментарію бюджетного прогнозування і планування, визначення пріоритетних напрямів розвитку системи формування доходної і видаткової частини державного бюджету з урахуванням тенденцій фінансово-економічних процесів. Розробка показників видаткової частини державного бюджету має відбуватися з приведенням функцій держави до суспільно необхідних потреб та встановленням стійкого взаємозв'язку між обсягом виділених бюджетних асигнувань з одержаними результатами. Важливим є вдосконалення інструментів програмно-цільового методу планування бюджету, упорядкування кількості бюджетних програм, покращення якісного рівня управління бюджетними коштами у межах встановлених бюджетних повноважень. Розвиток суспільства зумовлює необхідність підвищення ефективності бюджетної політики, відповідних інституційних змін у взаємовідносинах між учасниками бюджетного процесу. Подальші наукові дослідження теоретичних засад розвитку бюджетних відносин сприятимуть підвищенню рівня ефективності використання бюджетних коштів та результативності державного бюджету як інструменту впливу на дієвість функціонування національної економіки.

The article shows that on the basis of research of theoretical bases of formation of the state budget its economic essence which consists in application of the effective budgetary and tax mechanism taking into account cyclicity of economy, institutional bases of financial architecture, increase of qualitative level of medium-term forecasting and planning of incomes, expenses and budget deficit is revealed. and the effectiveness of their impact on the economic development of the country. It is determined that the state budget is one of the main tools of state regulation of socio-economic processes, as in the process of its compilation the development of the main directions of formation and use of budget funds is based on the need to solve problems facing society at this stage. The question of the essence of budget policy as a tool for regulating economic development, which consists in the use of budget architecture, which is determined by the optimal ratios between the elements of the budget system to influence the dynamics of economic growth. In order to conduct a balanced budget policy, it is important to ensure further development of methodological principles of medium-term budget forecasting and program-target method of budget expenditure planning,

strengthening the relationship between annual and long-term budget planning, application of modern forms and methods of budget management, public debt, internal financial control and strengthening the responsibility of participants in the budget process. It is important to improve the institutional environment and analytical tools of budget forecasting and planning, to determine the priority areas of development of the system of revenue and expenditure of the state budget, taking into account trends in financial and economic processes. The state budget is an effective adaptive tool for influencing the dynamics of socio-economic processes, which performs reproductive, regulatory, stimulating, social functions that determine its economic essence and purpose. The development of indicators of the expenditure part of the state budget should take place with the reduction of state functions to socially necessary needs and the establishment of a stable relationship between the amount of allocated budget allocations with the results obtained. It is important to improve the tools of the program-targeted method of budget planning, streamline the number of budget programs, improve the quality of budget management within the established budgetary powers. The development of society presupposes the need to increase the effectiveness of budget policy, the corresponding institutional changes in the relationship between the participants in the budget process. Further research on the theoretical foundations of the development of budgetary relations will help increase the level of efficiency in the use of budget funds and the effectiveness of the state budget as a tool to influence the efficiency of the national economy.

Ключові слова: бюджет, бюджетна система, державний бюджет, бюджетні відносини, бюджетне регулювання, бюджетна політика, економічний розвиток.

Key words: budget, budget system, state budget, budget relations, budget regulation, budget policy, economic development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сутність бюджету як фонду фінансових ресурсів полягає у використанні державою бюджетних ресурсів з метою виконання визначених законодавством відповідних функцій. Державний бюджет є важливим інструментом фінансового регулювання економіки, збалансованість і оптимальність його структури, враховуючи стадії та тривалість економічних циклів, є необхідними передумовами для підтримки стійкого економічного зростання. Підвищення конкурентоспроможності економіки країни, достатньо високого рівня якості державних послуг, життя населення вимагає оптимізації обсягу видатків державного бюджету із посиленням їх результативності. Вагомим інструментом бюджетного регулювання є перспективне прогнозування видатків державного бюджету. Перспективне прогнозування та планування державного бюджету впливає на обґрунтованість показників соціально-економічного розвитку країни. Основні напрями бюджетної політики визначають відповідні обсяги та структуру видатків державного бюджету. Фінансові ресурси державного бюджету впливають на економічне зростання, структурні перетворення у економіці, підвищення якісного рівня соціального захисту населення. Доцільним є визначення напрямів розвитку системи формування державного бюджету, враховуючи провідний досвід країн з розвинутою та трансформаційною економікою. На цьому етапі розвитку фінансово-економічних відносин доціль-

ним є визначення відповідних інституційних засад бюджетного планування, державного фінансового забезпечення людського потенціалу, підвищення дієвості системи публічних закупівель, державного фінансового аудиту бюджетних програм. Здійснення ефективної бюджетної політики займає вагомe місце у процесі регулювання економічного розвитку країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних вчених у сфері розвитку бюджетних відносин можна назвати праці О. Джорда [10], В. Танзі, А. Тейлора [10], П. Самуельсона, Дж. Стігліца. Питання бюджетної політики досліджуються у працях вітчизняних вчених: Т. Канєвої [1; 8], Л. Козарезенко [5], Г. Кучер [2], В. Макогон [6; 9], І. Луїної, М. Пасічного [1; 3; 8], Ю. Радіонова [4], О. Самошкіної [7], В. Федосова, І. Чугунова [1; 5—9] та інших.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є розкриття економічної сутності формування державного бюджету.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Державний бюджет як економічна категорія є сукупністю економічних відносин між державою та іншими учасниками суспільного виробництва в частині роз-

поділу і перерозподілу валового внутрішнього продукту з метою формування та використання централізованого фонду грошових коштів, необхідних для забезпечення державою своїх функцій. Державна казна формувалася з давніх часів, про що свідчать записи грецького історика Геродота, які датовані V ст. до нашої ери. В IV столітті до н. е., грецький мислитель Ксенофонт працює над трактатом "Доходи міста Афін", що присвячений визначенню заходів збільшення обсягу доходів столиці Греції, збалансування бюджету в мирний час. Бюджет як фінансовий план державних доходів і видатків з початку XVIII ст. набуває форми документа — закону, який затверджується законодавчим органом країни, вперше бюджет, як нормативно правовий акт було прийнято в Англії. Система формування бюджету динамічно розвивається в залежності від еволюції суспільних потреб, глибини перетворень в економіці та соціальній сфері, змін економічної кон'юнктури. Економічний зміст перерозподільної функції бюджету визначається процесом перерозподілу фінансових ресурсів між галузями та секторами економіки, територіями країни, сферами суспільної діяльності. Фінансовий план М. Сперанського початку XIX століття передбачав поділ бюджету на дві складові — звичайний та надзвичайний бюджет. До надзвичайного бюджету включались корисні видатки, які могли бути профінансовані за рахунок випуску державою боргових зобов'язань. Тобто ним була запропонована модель інвестиційного спрямування бюджетного дефіциту з метою активізації економічної активності. Вирішення завдань у сфері обороноздатності країни, фінансового забезпечення соціальної політики, розвитку людського капіталу, зростання зайнятості, стимулювання внутрішнього попиту, в достатній мірі, залежить від формування та виконання бюджету [8].

Бюджетна політика країни впливає на динаміку розвитку галузей соціальної сфери, транспортної та енергетичної інфраструктури, оборони та громадського порядку, рівень доходів населення. Обґрунтування основних напрямів бюджетної політики потребує узгодження фінансових і соціальних цілей держави, досягнення високої щільності взаємозв'язку між інституційними механізмами бюджетного регулювання. Питання удосконалення системи формування бюджету є актуальним та взаємопов'язаним із розширенням завдань і функцій, які постають перед фінансово-бюджетними інституціями. На основі дослідження теоретичних засад формування державного бюджету розкрито його економічну сутність, яка полягає у застосуванні ефективного фінансового механізму з врахуванням циклічності економіки, інституційних засад бюджетної архітекτονіки, підвищенні якісного рівня середньострокового планування доходів, видатків і дефіциту бюджету та дієвості їх впливу на економічний розвиток країни. При підготовці проєктів бюджетних програм необхідним є врахування інституційної інерції, що передбачає певний лаг у результативності здійснюваних заходів податкової і бюджетної політики. Застосування системного підходу та єдиної методології до розробки бюджетних заходів має сприяти зростанню їх результативності. Від якості прогнозування і планування бюджетних показників залежить стійкість державних фінансів. Для подальшого розвит-

ку бюджетного прогнозування доцільно враховувати сукупність динамічних взаємозв'язків між складовими бюджетної архітекτονіки. Удосконалення системи та методів управління бюджетом має здійснюватися виходячи із поглибленого аналізу макроекономічних тенденцій. Оцінка ефективності процесу формування державного бюджету повинна враховувати ступінь та якість виконання завдань, які важливі для суспільства та відображені у стратегії соціально-економічного розвитку і напрямках бюджетної політики на середньострокову перспективу. Вдосконалення інституту публічного контролю за використанням бюджетних коштів, запровадження інституційних обмежень при плануванні бюджетних показників, функціонування дієвої моделі управління міжбюджетними відносинами сприяє підвищенню результативності державного бюджету [1].

Доцільним є подальший розвиток методологічних засад формування державного бюджету в напрямку поглибленого врахування принципу функціональної результативності взаємодії інститутів бюджетного регулювання та трансакційних витрат, величина яких залежить від ступеня прозорості та якості державного регулювання економіки. Підвищенню обґрунтованості рішень у бюджетній сфері сприятиме врахування лагового ефекту впливу бюджетних інструментів та важелів на соціальні та економічні процеси. Важливою є побудова дієвого механізму розподілу видатків в розрізі бюджетної класифікації на засадах оптимальності, результативності та цільового спрямування. За умов економічних перетворень відбуваються відповідні інституційні зміни бюджетної політики, що потребує активізації адаптаційних механізмів розвитку бюджетних відносин. Необхідним є подальший розвиток засад інституту державного замовлення, тендерних процедур, забезпечення прозорості та результативності у сфері надання суспільних послуг.

Стійка сукупність базових інститутів, що визначають еволюційний розвиток відповідних інституційних структур є інституційною матрицею, що реалізує концепцію системи вагомих структурно-функціональних перетворень. Інституційна система підлягає постійним змінам виходячи з невідповідності діючих інститутів певним особливостям сучасного середовища. Бюджетна рівновага важлива, передусім між запланованими та фактичними показниками, у тому числі як співвідношення до валового внутрішнього продукту, дохідної та видаткової частини державного бюджету, дефіциту бюджету, державного боргу, їх структуризації. Відповідна рівновага необхідна між фінансово-бюджетними та соціально-економічними показниками, результативними показниками бюджетних програм, досягненням відповідної суспільної мети та бюджетними видатками головних розпорядників бюджетних коштів. Зважаючи на стратегію розвитку економіки, пов'язаної з підвищенням рівня її ендогенної складової, необхідні відповідні інституційні зміни у фінансово-бюджетному регулюванні, зокрема у податковій політиці, державній політиці сфери видатків, запозичень, державного боргу [9].

Питання формування дохідної частини бюджету є досить важливим у процесі розробки та реалізації бюджетної політики. Підходи до формування бюджетних доходів забезпечуватимуть відповідні можливості для

покращання ефективності податкового адміністрування, посилення фінансової стабільності та створення сприятливих умов для довгострокового економічного зростання. У процесі формування дохідної частини державного бюджету за рахунок податкових надходжень доцільним є забезпечення стабільної, виваженої та прогнозованої податкової політики країни, яка сприятиме збалансуванню інтересів громадян, які потребують соціального захисту. Необхідним є забезпечення та гармонійне взаємоузгодження фіскальних інтересів держави на основі збереження відповідного рівня економічної ефективності діяльності платників податків, недопущення значного соціального диференціації у суспільстві.

Формування видаткової частини бюджету здійснюється з урахуванням прогнозних і планових показників дохідної частини у розрізі основних її складових. Особливої значущості в процесі формування та реалізації програм соціально-економічного розвитку країни набувають питання забезпечення ефективності використання бюджетних коштів, що визначається наданням базових суспільних послуг населенню, сприянням підвищенню якості людського капіталу як інструменту стимулювання соціально-економічного розвитку, зниження рівня соціальної нерівності. Ефективність також має враховувати ступінь перерозподілу валового внутрішнього продукту через бюджетну систему, економічні ефекти від інвестицій у основний капітал за рахунок бюджетних коштів з урахуванням потенційної результативності інвестування цих фінансових ресурсів у економіку. Оцінка ефективності видатків бюджету має здійснюватися з урахуванням виокремлення певних складових, у тому числі економічної та соціальної. Важливим є підвищення рівня обґрунтованості формування цільових груп, на які спрямована реалізація бюджетної програми із дотриманням принципу адресності. Вагоме значення посідають питання розвитку процедур та механізмів попереднього державного фінансового аудиту, аналізу і контролю бюджетних програм з метою забезпечення адаптивності змін рівня їх фінансового забезпечення. Розробка показників видаткової частини бюджету на середньо- та довгострокову перспективу має відбуватися з одночасним приведенням функцій держави до суспільно необхідних розмірів та підвищення ефективності використання наявних фінансових ресурсів шляхом подальшого впровадження в бюджетний процес та розвитку інструментів програмно-цільового методу формування бюджету, що полягає у встановленні щільного взаємозв'язку між обсягом виділених бюджетних асигнувань з одержаними результатами соціального та економічного характеру. Важливим є формування інституційного середовища бюджетної політики, яке б створювало відповідні умови для подальшого розвитку програмно-цільового методу бюджетного планування. Зокрема, це інститути оцінки дієвості здійснюваних бюджетних заходів на стадії їх планування та реалізації, інформаційного забезпечення, моніторингу, контролю, які б могли достовірно інформували суб'єктів бюджетних відносин про стан окремих галузей економіки, соціальної інфраструктури [6].

Важливим є вдосконалення інструментів програмно-цільового методу планування бюджету, упорядкування кількості бюджетних програм, покращення якісного

рівня управління бюджетними коштами у межах встановлених бюджетних повноважень. Вагоме значення посідають питання розвитку процедур та механізмів державного фінансового аудиту, оперативного аналізу і контролю бюджетних програм з метою забезпечення адаптивності змін рівня їх фінансового забезпечення. Бюджетне регулювання у сфері видатків здійснює значимий вплив на обсяг споживчого та інвестиційного попиту. Реалізація інвестиційних проектів за кошти бюджету в короткостроковому періоді, певним чином, компенсує зниження активності в приватному секторі економіки. Водночас у довгостроковій перспективі державне інвестування має сприяти модернізації соціальної, транспортної, енергетичної та ринкової інфраструктури для підтримки процесів економічного зростання. Доцільним є підвищення освітнього і наукового потенціалу суспільства за рахунок виділення бюджетних коштів на фінансування освітніх та науково-технічних програм. Водночас необхідним є удосконалення механізму фінансування науково-дослідницького сектору економіки, врахування міжнародних критеріїв відбору проектів наукових досліджень, оновлення матеріально-технічної бази для їх проведення, розширення сфери застосування програмного підходу в процесі бюджетного планування. Видатки бюджету є дієвим інструментом фінансового регулювання, що має значний вплив на структурні перетворення в галузях економіки та соціальної сфери. Важливим є забезпечення оптимального розподілу обмеженого обсягу бюджетних коштів за напрямками соціально-економічного розвитку, забезпечення відповідності структури видатків бюджету визначеним стратегічними цілями країни [7].

Бюджетні призначення мають сприяти розв'язанню пріоритетних завдань, забезпечувати заходи, спрямовані на розвиток основних галузей економіки, фінансувати реалізацію комплексних економічних та соціальних програм. Бюджетна політика має бути спрямованою на створення умов для модернізації інноваційної інфраструктури економіки. Враховуючи необхідність зміцнення людського капіталу, важливим є упорядкування механізмів фінансування галузей соціальної сфери, у тому числі закладів медичної та освітньої галузі. Доцільним є систематизація пріоритетів соціального розвитку, удосконалення методологічних засад формування відповідних цільових програм. За умов обмеженого доступу до залучення державних запозичень на зовнішніх ринках фінансового капіталу було збільшено обсяги запозичень шляхом розміщення облігацій внутрішньої державної позики. Вагомим значення набуває розвиток первинного ринку державних боргових паперів, що потребує реалізації комплексних заходів у сфері досягнення фінансової стабільності. Удосконалення бюджетного процесу сприяє підвищенню рівня бюджетної результативності та адаптивності бюджетного планування до сучасних соціально-економічних умов. Важливим є підвищення рівня якості розробки та реалізації державних цільових програм, що надасть змогу посилити дієвість впливу бюджетних механізмів на економічні та соціальні процеси. Необхідним є мінімізація кількості програм, які не відносяться до функцій головного розпорядника бюджетних коштів, удосконалення порядку їх звітування про виконання

планів діяльності на середньостроковий період. При формуванні видаткової частини бюджету слід використовувати інструменти моніторингу та оцінки ефективності відповідних видатків бюджету. На основі одержаних результатів оцінювання будуть здійснюватися коригування бюджетних програм та прийматися рішення щодо виділення бюджетних коштів у наступних за плановим періодах. Доцільним є упорядкування переліку результативних показників для учасників бюджетного процесу, оновлення критеріїв виконання бюджетних програм [5].

Розробка та реалізація бюджетної політики у частині регулювання дефіциту державного бюджету потребує застосування підходів до визначення розміру, структури джерел фінансування бюджетного дефіциту з урахуванням запасу боргової стійкості бюджетної системи. Зростаючі потреби обслуговування боргу та фінансування бюджету потребують формування збалансованого портфеля запозичень та підвищення рівня ліквідності облігацій внутрішньої державної позики. За сучасних умов фінансової динамічності важливим є формування прогнозних показників державного бюджету на довгострокову перспективу. Однією з основних цілей довгострокового бюджетного прогнозування є узгодження бюджетної політики з завданнями якісного економічного зростання, підвищення рівня добробуту населення, результативності соціально-економічних перетворень в умовах обмеженості бюджетних ресурсів. Реалізація прогнозування показників бюджетної стійкості на довгострокову перспективу підвищить обґрунтованість прийняття державного бюджету, ефективність бюджетних видатків. Доцільним є посилення науково обґрунтованого перспективного бюджетного прогнозування й планування та поглиблення теоретичних основ формування державного бюджету.

Потребують подальшого удосконалення показники результативності бюджетних програм, зокрема, це стосується програм, які мають перспективний характер. У цьому контексті слід удосконалити методологію оцінки ефективності бюджетних програм шляхом перегляду факторів, на підставі яких визначаються показники: затрат, продукту, ефективності та якості, а також визначення інтегрованого показника результативності виконання бюджетної програми, який має розраховуватися залежно від вагових коефіцієнтів, встановлених експертним шляхом для кожного показника. Цей показник має стати підставою для прийняття рішення щодо подальшого фінансування бюджетних програм. Показники інвестиційної складової видаткової частини бюджету та податкового навантаження характеризують можливості регуляторного потенціалу бюджетної політики щодо стимулювання високотехнологічних галузей економіки. Актуальним є посилення результативності використання бюджетних коштів на реалізацію інфраструктурних проектів, наукоємних розробок. Методологія оцінки ефективності виконання бюджетної програми має враховувати ступінь досягнення поставлених цілей та завдань на основі визначених індикаторів, які можуть бути кількісно виміряні та відображають особливості відповідної програми. Доцільним є розвиток інструментів оцінки досягнення стратегічних цілей розпорядників бюджетних коштів. Підвищення якісного рівня основ-

них засад моніторингу виконання бюджетної програми дозволить створити ґрунтовну аналітичну базу для підготовки висновків щодо стану досягнення очікуваних результатів для прийняття подальших управлінських рішень. Важливим є посилення дієвості системи внутрішнього фінансового контролю за прийняттям бюджетних зобов'язань розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Бюджетна політика має спрямовуватися на забезпечення адекватності регуляторних заходів змінам економічного середовища. Розробка і реалізація бюджетної стратегії сприятиме посиленню впливу бюджетних інструментів на соціально-економічні процеси. Мета та завдання бюджетної політики, критерії їх виконання, визначення на цій основі обсягів фінансових ресурсів на перспективу є вагомим умовою підвищення обґрунтованості планування бюджету. При середньостроковому бюджетному плануванні вирішуються завдання, які визначають стійкість та конкурентоспроможність економіки, соціальні стандарти, стан обороноздатності країни. Важливим є удосконалення інституційного середовища та аналітичного інструментарію бюджетного прогнозування і планування, визначення пріоритетних напрямів розвитку системи формування доходної і видаткової частини державного бюджету з урахуванням тенденцій фінансово-економічних процесів. Збільшення часового діапазону середньострокового бюджетного прогнозу до п'яти років надасть можливість проаналізувати основні тенденції формування бюджетних ресурсів та напрями їх використання. Середньострокове бюджетне планування та прогнозування є основою послідовної, виваженої бюджетної політики та досягнення достатнього рівня результативності видатків бюджету, спрямованих на економічне зростання. Подальші наукові дослідження теоретичних засад розвитку бюджетних відносин сприятимуть підвищенню рівня ефективності використання бюджетних коштів та результативності державного бюджету як інструменту впливу на дієвість функціонування національної економіки.

ВИСНОВКИ

Доцільним є підвищення якісного рівня інституційних засад формування державного бюджету, фінансової результативності, розвитку інституту оцінки ефективності бюджетних видатків, моніторингу державних закупівель, державного фінансового контролю. Механізм формування обсягу та структури доходів і видатків державного бюджету є важливою складовою бюджетного регулювання для забезпечення суспільного добробуту. Необхідність посилення дієвості регуляторного механізму державного бюджету розширили його функціональне призначення. За умов зростання регулюючої ролі бюджету актуалізується питання удосконалення системи й методів управління бюджетом, що має здійснюватися, виходячи із поглибленого аналізу тенденцій економічного та соціального розвитку країни. Пріоритети бюджетної політики мають базуватись на основі обґрунтованих засад у системі комплексної програми соціального і економічного розвитку країни. Бюджетне планування має враховувати інституційні перетворення фінансової системи, циклічність економіки та основні фактори впливу на стійкість і збалансованість

державних фінансів. Бюджетна політика, її основні напрями реалізації є індикаторами подальшого розвитку галузей соціальної сфери, транспортної та енергетичної інфраструктури, зміцнення обороноздатності країни, забезпечення правопорядку, матеріального добробуту людей із підвищеними потребами, пенсіонерів, соціально вразливих категорій населення. Створення інституту громадського контролю за ефективністю використання бюджетних коштів, запровадження системи інституційних обмежень при формуванні бюджетних показників, проведення на обґрунтованому рівні бюджетної децентралізації надасть можливість утворити дієву систему суспільного моніторингу і контролю виконання правил і процедур прийняття управлінських рішень у бюджетній сфері. Наукова обґрунтованість, дієвість планування доходів державного бюджету є передумовою реалізації послідовної податкової політики. Важливим є врахування залежності обсягу податкових надходжень від макроекономічних індикаторів та здійснення факторного аналізу структури оподаткування. Бюджетне прогнозування доцільно розглядати як дієвий інструмент формування бюджетної політики, у тому числі планування доходів бюджету з урахуванням динаміки соціально-економічного розвитку країни, рівня бюджетної збалансованості та стійкості бюджетної системи.

Література:

1. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / І.Я. Чугунов, Т.В. Канєва, М.Д. Пасічний та ін.; за заг. ред. І.Я. Чугунова. К.: Глобус-Пресс, 2018. 354 с.
2. Кучер Г.В. Державні фінансові ресурси. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 608 с.
3. Пасічний М.Д. Фінансова політика держави. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2019. 440 с.
4. Радіонов Ю.Д. Формування видатків бюджету. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 616 с.
5. Чугунов І.Я., Козарезенко Л.В. Державне фінансове регулювання розвитку людського потенціалу // Вісник КНТЕУ. 2017. № 3. С. 116—132.
6. Чугунов І.Я., Макогон В.Д. Бюджетна стратегія в умовах економічних перетворень. Вісник КНТЕУ. 2018. № 5. С. 5—18.
7. Чугунов І.Я., Самошкіна О.А. Видатки бюджету в системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни. Вісник КНТЕУ. 2019. № 2. С. 103—121.
8. Budget policy of social development. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. and other. General editorship Chugunov I. Scientific Route. Tallinn, Estonia. 2018. 348 p.
9. Chugunov I., Makohon V. Fiscal strategy as an instrument of economic growth. Baltic Journal of Economic Studies. 2019. Vol. 5. № 3. pp. 213—217.
10. Jorda O., Taylor A. The time for austerity: estimating the average treatment effect of fiscal policy. The Economic Journal. 2016. № 126 (590), pp. 219—255.
2. Kucher, H.V. (2018), Derzhavni finansovi resursy [Public financial resources], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.
3. Pasichnyi, M.D. (2019), Finansova polityka derzhavy [Financial policy of the state], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.
4. Radionov, Yu.D. (2019), Formuvannia vydatkiv biudzhetu [Formation of budget expenditures], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.
5. Chuhunov, I.Ya. and Kozarezenko, L.V. (2017), "State financial regulation of human potential development", Visnyk KNTEU, vol. 3, pp. 116—132.
6. Chuhunov, I.Ya. and Makohon, V.D. (2018), "Budget strategy in terms of economic transformation", Visnyk KNTEU, vol. 5, pp. 5—18.
7. Chuhunov, I.Ya. and Samoshkina, O.A. (2019), "Budget expenditures in the system of state regulation of socio-economic development of the country", Visnyk KNTEU, vol. 2, pp. 103—121.
8. Chugunov, I. Kaneva, T. and Pasichnyi, M. (2018), Budget policy of social development, Scientific Route, Tallinn, Estonia.
9. Chugunov, I. and Makohon, V. (2019), "Fiscal strategy as an instrument of economic growth", Baltic Journal of Economic Studies, vol. 5, no. 3, pp. 213—217.
10. Jorda, O. and Taylor, A. (2016), "The time for austerity: estimating the average treatment effect of fiscal policy", The Economic Journal, vol. 126 (590), pp. 219—255.

Стаття надійшла до редакції 07.12.2020 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73